

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 11 0 U 025256 20 Uvp
Banjaluka, 02.03.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske, u vijeću sastavljenom od sudija Smiljane Mrše, kao predsjednika vijeća, Svjetlane Knežević i Edine Čupeljić, kao članova vijeća, uz učešće Željke Vujanović, kao zapisničara, u upravnom sporu po tužbi M. T. iz B., Ulica J. broj ..., koju zastupa punomoćnik S. B., advokat iz B., Ulica V. P. broj .../... (u daljem tekstu: tužiteljica), protiv akta broj RP-958/2018-9 od 23.05.2019. godine, tuženog Fond ... R. S., B., u predmetu utvrđivanja preplaćenog iznosa penzije, odlučujući o zahtjevu tužiteljice za vanredno preispitivanje presude Okružnog suda u Banjaluci broj 11 0 U 025256 19 U od 26.06.2020. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 02.03.2022. godine, donio je

PRESUDU

Zahtjev se uvažava, presuda Okružnog suda u Banjaluci broj 11 0 U 025256 19 U od 26.06.2020. godine preinačava, tako da se tužba uvažava i osporeni akt poništava.

Obavezuje se tuženi da tužiteljici nadoknadi troškove postupka u iznosu od 1.875,00 KM, u roku od 30 dana od dana prijema ove presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Obrazloženje

Pobijanom presudom (stavom 1. izreke) odbijena je tužba podnesena protiv uvodno označenog akta tuženog, kojim je odbijena žalba tužiteljice izjavljena protiv rješenja Filijala B. broj RP-958/2018-3 od 12.02.2019. godine. Tim prvostepenim rješenjem stavom 1. dispozitiva utvrđena je preplata novčanog primanja iz penzijskog i invalidskog osiguranja nastala u periodu od 10.02.2013. do 30.09.2017. godine, isplaćena tužiteljici u ukupnom iznosu od 1.850,62 KM, a koji iznos je imenovana obavezna vratiti Fondu PIO RS; a stavom 2. dispozitiva određeno je da se vraćanje vrši obustavom 1/3 (ili 33,33%) od prve naredne penzije imenovane po konačnosti ovog rješenja, sve dok se ne namiri preplaćeni iznos i Fond obešteti u cijelosti. Stavom 2. izreke pobijane presude odbijen je zahtjev tužiteljice za nadoknadu troškova upravnog spora u iznosu od 750,00 KM.

Odbijanje tužbe se obrazlaže razlozima da je zakonito postupio tuženi kada je ostavio na snazi rješenje prvostepenog organa od 12.02.2019. godine, jer je za svoju odluku zasnovanu na odredbama člana 161. stav 1. tačka v) i 162. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 134/11, 82/13 i 103/15 - u daljem tekstu: Zakon o PIO) dao valjane razloge. Sud je citirao pomenute odredbe zaključujući da ih je tuženi pravilno primijenio, jer je u provedenom upravnom postupku nesporno utvrđeno da je tužiteljica u periodu od 10.02.2013. do 30.09.2017. godine primala veći iznos penzije od onog koji joj pripada po zakonu, zbog čega je obavezana da taj iznos od ukupno 1.850,62 KM vrati tuženom, kako je to i utvrđeno prvostepenim rješenjem od 12.02.2019. godine. Ovo stoga što iz podataka

spisa proizilazi da je tužiteljica pravo na penziju ostvarila počev od 10.02.2013. godine privremenim rješenjem Filijala B. od 12.07.2013. godine u mjesečnom iznosu od 130,98 KM, a koje je bilo privremeno jer su nedostajali podaci o platama za 1973. i 1991. godinu, da je prvostepenim rješenjem od 20.10.2017. godine zamijenjeno to privremeno rješenje i tužiteljici određen novi manji mjesečni iznos penzije od 129,48 KM počev od 10.02.2013. godine, na koji način je i nastala preplata, te je ona obavezana da preplaćeni iznos vrati. Odbijen je navod tužiteljice da prvostepeno rješenje od 20.10.2017. godine nije steklo svojstvo konačnosti, jer je ona kako tvrdi protiv istog izjavila žalbu o kojoj nije odlučeno, uz stav suda da je taj navod suprotan ispravama spisa, jer iz istog proizilazi da je o toj žalbi odlučeno zaključkom prvostepenog organa od 08.04.2019. godine na način da je ista odbačena kao neblagovremena, obzirom da je prvostepeni organ pravilno utvrdio da je tužiteljica prvostepeno rješenje od 20.10.2017. godine lično primila dana 24.07.2018. godine, a žalbu je izjavila dana 05.04.2019. godine, dakle neblagovremeno. Sud je dodao da na zakonitost postupanja tuženog i prvostepenog organa nije od uticaja okolnost što je tužiteljica odbila da primi zaključak prvostepenog organa od 08.04.2019. godine kojim je žalba odbačena kao neblagovremena, a čije uručenje je pokušano dana 16.04.2019. godine.

Blagovremeno podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje te presude (u daljem tekstu zahtjev), tužiteljica pobija zakonitost iste zbog povreda pravila postupka koje su od uticaja na rješenje stvari i pogrešne primjene materijalnog prava. U zahtjevu iznosi da ostaje kod navoda da rješenje Filijala B. od 20.10.2017. godine nije steklo svojstvo konačnosti, jer joj nikada nije dostavljena odluka po žalbi izjavljenoj na to rješenje, sa čim je postupljeno suprotno odredbi člana 162. Zakona o PIO, jer se regresno rješenje mora zasnivati na konačnom rješenju kojim je odlučeno o pravu na penziju. Napominje da je tužbom ukazala i na to da nije postojao pravni osnov da joj se nameće obaveza vraćanja isplaćenog iznosa penzije, jer je tako de facto došlo do samovoljnog umanjivanja penzije od strane tuženog, a tužiteljica se tokom cijelog postupka ponašala savjesno, dakle na njenoj strani nema krivice za eventualno nastalu štetu, jer ona svojim postupcima nije uzrokovala ovu situaciju. Navodi da tuženi na ovaj način zloupotrebljava svoju poziciju nadmoći, obzirom da on vodi postupke i uređuje podatke o osiguranicima, te konačno pogreške svoje stručne službe prevaljuje na osiguranike, odnosno korisnike penzija, što je nedopustivo postupanje. Osim toga, tužiteljica je u tužbi ukazala i na to da o proizvoljnosti i pogreškama tuženog svjedoči i činjenica da je u obrazloženju osporenog akta na strani 2 naveo da odlučuje o zakonitosti prvostepenog rješenja broj RP-1017/2018-4 od 01.03.2019. godine, koje nema veze sa slučajem tužiteljice, te je ukazala na očito nezakonito postupanje prvostepenog organa koji je rješenjem od 20.10.2017. godine zamijenio privremeno rješenje od 12.07.2013. godine, umjesto da ga je ukinuo, shodno odredbi člana 205. stav 3. Zakona o opštem upravnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 13/02, 87/07, 50/10 i 66/18 - u daljem tekstu: ZOUP). Dodaje da se sud nije bavio ovim navodima, nego je svoju „kratku“ presudu posvetio samo problematici uručenja odluke po žalbi tužiteljici, pri tom ne bazirajući svoj zaključak na bilo kakvim dokazima da je odluku po žalbi tužiteljica odbila primiti. Zbog navedenog predlaže da se zahtjev uvaži i pobijana presuda ukine, ili preinači na način da se tužba uvaži i osporeni akt poništi, a tuženi obaveže da joj nadoknadi troškove postupka koji se odnose na sastav zahtjeva od strane advokata u iznosu od 1.125,00 KM.

Tuženi u odgovoru na zahtjev navodi da je isti neosnovan, a pobijana presuda zakonita jer je podržala valjana utvrđenja zasnovana na ispravama spisa, a koja se svode na to da je tužiteljici pravo na penziju priznato privremenim rješenjem od 12.07.2013. godine u iznosu od 130,98 KM mjesečno počev od 10.02.2013. godine, koje je bilo privremeno do pribavljanja podataka o nedostajućim platama, nakon čijeg pribavljanja je doneseno prvostepeno rješenje od 20.10.2017. godine kojim joj je priznato pravo na penziju u iznosu od 129,48 KM mjesečno

počev od 10.02.2013. godine, na koji način je nastala preplata u ukupnom iznosu od 1.850,62 KM, koji je tužiteljica obavezana da vrati shodno odredbama člana 161. stav 1. tačka v) i 162. Zakona o PIO. Oспорava navod zahtjeva da prvostepeno rješenje od 20.10.2017. godine nije steklo svojstvo konačnosti, jer je sud prihvatio navode tuženog da se uvidom u elektronsku evidenciju Fonda može utvrditi da je tužiteljica rješenje od 20.10.2017. godine lično zaprimila dana 24.07.2018. godine, a žalbu na isto je izjavila dana 05.04.2019. godine, zbog čega je ista odbačena kao neblagovremena zaključkom prvostepenog organa od 08.04.2019. godine, čiji je prijem tužiteljica odbila. Dodaje da je iz navedenog jasno da je osporeni akt zakonit, kako je to sud pravilno utvrdio i valjano obrazložio, pa konačno predlaže da se zahtjev odbije.

Razmotrivši zahtjev, pobijanu presudu, odgovor na zahtjev, te ostale priloge u spisima predmeta, na osnovu odredbe člana 39. Zakona o upravnim sporovima („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 109/05 i 63/11 - u daljem tekstu ZUS), odlučeno je kao u izreci ove presude iz sljedećih razloga:

Pobijanom presudom je odbijena tužba podnesena protiv osporenog akta tuženog od 23.05.2019. godine uz iznošenje razloga od strane nižestepenog suda čiju je pravilnost tužiteljica dovela u sumnju navodima zahtjeva.

Osnovano tužiteljica pobija zaključak organa koji je podržao nižestepeni sud da je prvostepeno rješenje od 20.10.2017. godine kojim je tužiteljici utvrđen manji mjesečni iznos penzije, steklo svojstvo konačnosti, jer ovaj zaključak ne proizilazi iz isprava upravnog spisa koji je dostavljen od strane tuženog. Ovdje treba ukazati na to da su nižestepenom sudu uz odgovor na tužbu i ovom sudu uz odgovor na zahtjev dostavljeni samo dijelovi upravnog spisa vezanog za ostvarivanje prava tužiteljice na penziju i to u fotokopiji, iako je isti neophodan za zakonito rješavanje predmetne upravne stvari. Nižestepeni sud je dakle, bez uvida u original spisa o ostvarivanju prava tužiteljice na penziju, podržao zaključak organa da je prvostepeno rješenje od 20.10.2017. godine „lično uručeno tužiteljici dana 24.07.2018. godine“, što je samo konstatovano na popisu spisa, ali u istom nisu dostavljeni dokazi koji bi potvrdili da je nakon neuspjelog uručenja ovog rješenja na kućnoj adresi (i ta je povratnica u kopiji i nečitka), isto istaknuto na oglasnoj tabli organa, da bi se to eventualno tretiralo kao uručenje u smislu odredbe člana 84. ZOUP. Zbog navedenog je bez osnova zaključak suda da je pomenuto prvostepeno rješenje od 20.10.2017. godine „lično uručeno tužiteljici 24.07.2018. godine“, jer se uručenje dokazuje potvrdom o dostavljanju (dostavnicom) u smislu odredbe člana 85. ZOUP iz koje mora biti vidljivo kad je pismeno uručeno stranci, ili istaknuto na oglasnu tablu organa, kada je ovaj vid dostavljanja u pitanju. Iz istih razloga je za sada preuranjen i zaključak suda da je tužiteljica odluku po žalbi izjavljenoj na prvostepeno rješenje od 20.10.2017. godine „odbila primiti“, jer se u dostavljenim ispravama ne zatiče original te žalbe izjavljene dana 05.04.2019. godine, original zaključka Filijala B. od 08.04.2019. godine kojim je žalba odbačena kao neblagovremena, kao ni valjan dokaz da je tužiteljica odbila prijem ovog zaključka. Kao dokaz o uručanju zaključka od 08.04.2019. godine tužiteljici, dostavljena je samo nečitka fotokopija poštanske povratnice iz koje nije moguće utvrditi šta je bio predmet pošiljke, kojeg je datuma pokušano uručenje, te da li je tužiteljica zaista odbila prijem ovog pismena, a što je sve bitno za zakonito rješavanje predmetne upravne stvari. Slijedom prednjeg je ostalo nejasno kojeg je datuma prvostepeno rješenje od 20.10.2017. godine steklo svojstvo konačnosti, a što je od značaja sa aspekta pravilne primjene odredbe člana 162. Zakona o PIO.

U konačnom sve i da se u ponovljenom postupku utvrdi da je prvostepeno rješenje od 20.10.2017. godine steklo svojstvo konačnosti i da ono jeste osnov za utvrđivanje preplate, tuženi i njegov prvostepeni organ su dužni da se u okviru ovog postupka izjasne i o okolnosti

da li bi eventualno vraćanje preplaćenog iznosa za tužiteljicu predstavljalo nesrazmjeran teret, u kom pravcu se izjasnila sudska praksa u odluci Ustavnog suda BiH broj AP-897/16 od 05.07.2018. godine. Svakako treba podsjetiti da je u pomenutoj odluci Ustavnog suda BiH broj AP-897/16 od 05.07.2018. godine ukazano između ostalog, na to da dosljedna primjena Zakona o PIO, pa i člana 161. stav 1. tačka v) nesumnjivo predstavlja legitiman cilj od javnog interesa, jer je u javnom interesu da osoba kojoj je na teret Fonda izvršena isplata na koju nije imala pravo, vrati taj iznos Fondu. Dalje je ukazano na to da domaće vlasti uživaju široko polje procjene prilikom donošenja odluka vezanih za miješanje u imovinska prava pojedinaca zbog neposrednog poznavanja društva i njegovih potreba, ali su dužne da između javnog interesa i prava pojedinaca uspostave pravičnu ravnotežu, odnosno iznesen je zaključak da miješanje u imovinu pojedinca ne smije biti neproporcionalno, odnosno takvo da pojedinac usljed takvih odluka snosi pretjeran teret, jer se time se narušava neophodan pravičan balans između javnog interesa i interesa pojedinca. Shodno prednjem, u ponovljenom postupku, ako se utvrdi da postoji osnov za utvrđivanje preplate, tuženi mora razmotriti okolnosti vezane za konkretan slučaj, pa će imajući u vidu osnov nastanka preplate, životnu dob tužiteljice, iznos koji je dužna da vrati, vremenski period vraćanja i druge bitne okolnosti, izvesti zaključak o tome da li bi vraćanje preplaćenog iznosa za tužiteljicu predstavljalo nesrazmjeran teret kojim bi se narušio princip proporcionalnosti između javnog interesa i interesa tužiteljice kao pojedinca, odnosno povrijedilo njeno pravo na imovinu, na šta ona suštinski ukazuje u zahtjevu.

Kod takvog stanja stvari, po ocjeni ovog suda u pobijanoj presudi je ostvaren razlog njene nezakonitosti predviđen odredbom člana 35. stav 2. ZUS, pa se zahtjev tužiteljice uvažava i pobijana presuda preinačava tako da se tužba uvažava i osporeni akt poništava, a na osnovu člana 40. stav 1. i 2. istog zakona.

Odluka o troškovima spora iz stava 2. izreke ove presude se zasniva na odredbi člana 49. i 49a. stav 1. ZUS i u vezi sa članom 397. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske” broj 58/03 - 61/13), koji se u upravnom sporu primjenjuje na osnovu odredbe člana 48. ZUS, obzirom da je tužiteljica uspjela u ovom sporu, a postavila je opredjeljen zahtjev za nadoknadu troškova. Dosuđeni iznos se odnosi na trošak sastava tužbe od strane advokata 300 bodova prema Tarifnom broju 3. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 68/05 - u daljem tekstu: Tarifa), trošak na ime sastava zahtjeva 450 bodova, trošak na ime paušalne nagrade prema Tarifnom broju 12. Tarife 187,5 bodova, što ukupno iznosi 937,5 bodova. Na osnovu člana 14. Tarife vrijednost boda iznosi 2,00 KM, slijedom čega je sud tužiteljici na ime troškova zastupanja od strane advokata (sastav tužbe i zahtjeva sa paušalom) priznao ukupno 1.875,00 KM, koliko je i potraživano od strane iste.

Zapisničar
Željka Vujanović

Predsjednik vijeća
Smiljana Mrša

Tačnost otpavka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić

